

9.10.2020

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan
työ- ja elinkeinojaos
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston lausuntopyyntö 6.10.2020

**Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunto hallituksen esityksestä valtion talousarvio-
oksi vuodelle 2021, teemasta PL 32 työllisyyden edistämisen määrärahat, toimenpiteet
ja niiden vaikutusten arviointi**

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lausuntoa valmistellessaan käynyt lausuntopyynnön teemoista keskustelua alueen TE-toimiston kanssa. Lausunnossa esiin nostetut näkemykset ovat ELY-keskuksen ja TE-toimiston yhteiset ja koottu alle lausuntopyynnön teemojen mukaan.

Työllisyyden edistämisen määrärahat

Talousarvioesityksen työllisyyden edistämisen määräraha kasvaa jonkin verran vuoteen 2020 verrattuna. Koronapandemian vuoksi kuluva vuosi on ollut hyvin poikkeuksellinen ja pandemian vaikutukset heijastunevat voimakkaasti työmarkkinoiden dynamiikkaan myös vuonna 2021. Tästä syystä määrärahojen riittävyttä ja kohdentamista on vaikea arvioida.

Vuoden 2021 työllisyyden edistämisen määrärahojen riittävyden ja kohdentamisen arviointia vaikeuttavat myös v. 2021 alusta käynnistyvät työllisyyden kuntakokeilut. Työllisyyden kuntakokeilut ovat työllisyyden edistämisen näkökulmasta sekä uhka että mahdollisuus. Kokeilut tarjoavat mahdollisuuden nivoa erilaisia kuntien tarjoamia palveluja tiiviiksi osaksi TE-palveluja ja tuottaa työnhakijoille aiempaa kokonaisvaltaisempaa palvelua. Työllisyyden edistämisen määrärahojen näkökulmasta kuntakokeilut ovat myös uhka, sillä määrärahojen käytön pilkkominen usealle taholla voi syödä niiden käyttötehokkuutta.

Varsinais-Suomessa kuntakokeiluja tulee olemaan kaksi. Määrärahojen suunnitelmallinen käyttö vaatii nyt erityistä hallinnollista panosta lisäten hallinnollista työtä, sillä käyttösuunnitelman valmistelussa on mukana TE-hallinnon lisäksi kuntaorganisaatiot. Työllisyyden edistämisen määrärahojen vahvuus on mahdollisuus käyttää niitä eri palveluihin siten, että määrärahoja on alueellisella päätöksellä mahdollista siirtää erilaisten palvelujen välillä asiakastarpeiden mukaisesti. Määrärahan kiintiöiminen usealle taholle jäykistää määrärahan käyttöä ja hidastaa reagoimista muuttuviin asiakastarpeisiin kesken vuoden.

9.10.2020

Vuoden 2021 määräraha nousee jonkin verrattuna kuluvaan vuoteen verrattuna. Tänä vuonna määräraha on ollut riittävä TE-palveluihin kohdistuneen palvelutarpeen tyydyttämiseksi, joten vuoden 2021 määrärahan määrä lieenee riittävällä tasolla. Tosin, kuten yllä on todettu, tilanteen ja tulevan vuoden tarpeiden arvioiminen on hyvin vaikeaa.

Työllisyyden edistämisen toimenpiteet

Työllisyyden edistämisen toimenpiteistä alueella on hyviä kokemuksia työvoimakoulutuksen, valmennusten, palkkatuen ja starttirahan soveltuvuudesta työllisyyden edistämiseen. Edellä mainittuja palveluja on myös alueen tarpeista lähtien kaiken aikaa kehitetty, mutta palvelujen vajaakäyttöä ei ole toistaiseksi pystytty ratkaisemaan. Määrärahaa on nyt tulossa myös TE-toimistojen henkilöstön lisäämiseksi ja se helpottanee jatkossa palveluihin ohjaamista ja vähentää käytön ongelmaa. Työnhakijoista vain pieni osa hakeutuu omaehtoisesti TE-palveluihin ja valtaosa tarvitsee TE-asiantuntijan henkilökohtaisen ohjauksen lähteäkseen palveluihin. Palveluihin ollaan kyllä hyvin tyytyväisiä, kun ensin on saatu ylitettyä toimeentarttumisen kynnyksen.

Tulevan vuoden talousarvioesitykseen sisältyy myös uusia palveluja: rekrytointitutkimus ja työvoimakoulutuksen laajentaminen taas myös korkeakoulutuksen tuottamiseen. Molemmat vaikuttavat hyvältä kehityssuunnalta, mutta toistaiseksi alueella ei ole näistä riittävästi tietoa palveluiden toimivuuden arvioimiseksi.

Työllisyyden edistämisen määrärahojen ja toimenpiteiden vaikutusten arviointi

Työmarkkinoiden kokonaistilanne vaikuttaa vahvimmin siihen, millaisia työllisyystuloksia vuodelta 2021 on lupa odottaa. Työllisyyden edistämisen määrärahoihin turvataan osaavan työvoimansaataavuutta siihen kysyntään, joka työmarkkinoilla on.

Olemme Varsinais-Suomessa pohtineet paljon sitä, kuinka vaikuttavuutta arvioidaan tai mitataan. Viime vuosina on TEM:n hallinnon alalla kokeiltu palveluja, joiden palkkion maksun perusteena ovat palvelun aikana saavutetut tulokset. Tässä yhteydessä olemme havahtuneet siihen, ettei TE-palveluissa ole työkaluja esimerkiksi työllistymistuloksen mittaamiseen. Meillä ei ole tulorekisterin kaltaista tietokantaa, josta esimerkiksi työllistymisen voisi todentaa luotettavasti. Tällä hetkellä käytössämme olevasta tilastokannasta saamme luotettavasti tiedon esim. työttömistä työnhakijoista, mutta emme työn aloittamisesta. Esitämmekin, että jatkossa myös työllisyyden edistämisen toimenpiteiden vaikutusta mittaavien työkalujen kehittämiseen panostetaan, jotta määrärahojen ja toimenpiteiden vaikutusten arvioiminen on luotettavalla pohjalla.

Lopuksi haluamme jälleen nostaa esiin ikuisuuskysymyksen siitä, että työn teon ja ammatillisen osaamisen hankkimisen tulisi motivoida työnhakijoita

9.10.2020

myös taloudellisesti. Sosiaalietuuksia tulisi uudistaa siten, että työnteko, opiskelu tms. työmarkkinakelpoisuutta edistävä toiminta olisi aina kannattavampaa kuin passiivisuus. Työllisyyden edistämiseksi tulisikin myös toimeentuloetuusrakenteita ja oikeuksia selkeyttää ja muokata aktiivisuuteen kannustaviksi.

Johtaja, elinkeinovastuualue

Timo Metsä-Tokila

Yksikön päällikkö, työelämä- ja
yrittäjyyspalvelut

Hannu Lehti